

نقشه باتک اقتصادی

در حالی که جنگ متوقف شده، دشمن با شایعه پراکنی، خبرسازی، عملیات روانی و یا سیاسی به دنبال معلق نگه داشتن و قفل کردن اقتصاد ایران است؛ دولت و فعالان اقتصادی چگونه می توانند با این تهاجم بی صدا مقابله کنند؟

محمد حقگو
economice@khorasannews.com

به ظاهر آتش جنگ فروکش کرده، درگیری مستقیم متوقف شده و فضای رسانه ای کمی آرام تر شده است. اما در دل همین آرامش نسبی اتفاقات دیگری در حال رخ دادن است. خبرها و شایعات عجیب در حال درنوردیدن اذهان ایرانیان است که طبق تحلیل کارشناسان، یک هدف آن، حمله به انتظارات اقتصادی مردم و تصمیم فعالان اقتصادی و تحقق قفل شدگی بازارها و اقتصاد است. در چنین شرایطی شاهد این هستیم که خبرهای روایتگر شبح جنگ و یا اقدامات سیاسی، سایه تردید را بر بازارها نگه داشته اند و به عنوان مثال با یک خبری که تاکنون تکذیب شده، نرخ دلار دو تا سه هزار تومان و کاملاً به صورت روانی افزایش یافته است. این وضعیت اتفاقی نیست. در واقع راهبرد جدید طرف مقابل، ایجاد بی ثباتی بدون شلیک گلوله است. راهبردی که با ترکیبی از جنگ روانی، تهدیدهای مبهم و شایعات برنامه ریزی شده عمل می کند. در این راستا، حتی رسانه های مشهور در سطح جهانی مانند العربیه، آکسیوس، بی بی سی فارسی و... نیز به وضوح به خبرسازی های جعلی یا انعکاس خبرهای سست از نظر صحت روی آورده اند. این روند بیش از هر چیز یک موضوع را مشخص می کند و آن راهبرد غرب برای دستکاری ادراک عمومی، پس از ناکامی در اهداف خود در حوزه هسته ای و نظامی است.

بیماران خبری و شایعه ها برای شکستن

مقاومت های ذهنی مردم ایران

به گزارش خراسان، مواردمتعددی از اخبار متناقض، سر درگم و نگران کننده و... در درو روزهای اخیر شاهد هستیم که حتی از جانب منابع خبری معتبر دنیابیز صادر می شود. به عنوان مثال بی بی سی فارسی در اقدامی عجیب ویدئویی از هجوم سهامداران به بازار سرمایه منتشر کرد که خودش پس از ساعتی آن را از صفحه مجازی خود حذف کرد.

همچنین موضوع بازگشت اسنپ بک (فعال شدن مکانیسم ماشه در تحریم ها) توسط العربیه به نقل از صدر اعظم آلمان مطرح شد که هیچ مرجع خبری دیگری آن را تایید نکرد و حتی گزارش هایی مبنی بر تکذیب آن هم منتشر شد. (در این باره گفتنی است حتی فعال شدن این مکانیسم با موافقت قابل تاملی هم در سطح اجرا و هم در سطح تاثیر آن بر اقتصاد ایران روبه روست که در این مجال نمی گنجد.)

در نمونه ای دیگر برخی منابع از لغو پرواز های تر کیش ایر به ایران خبر دادند؛ شایعه ای که حس بازگشت فضای جنگ را القامی کرد. با این حال این خبر توسط سخنگوی سازمان هواپیمایی کشوری رسماً تکذیب شد.

به صدا در آمدن آژیر های هشدار در سرزمین های اشغالی که پیام قریب الوقوع بودن جنگ از سوی ایران را می داد یا خبر سازی ه د ف من د یا پگاه خبری آکسیوس مبنی بر موافقت مسکو با غنی سازی صفر درصدی در خاک ایران که نگرانی ها پیرامون افزایش فشار بر ایران و تنها بودن ایران را دنبال می کرد و تکذیب شدن نیز نمونه هایی دیگر از شایعات و بیماران های خبری خارجی هستند.

وقتی افکار عمومی هدف گرفته می شود

ترکیب این فعل و انفعالات خبری، تصویری روشن

از یک راهبرد نگران کننده را نشان می دهد: طرف مقابل تلاش می کند با مجموعه ای از شایعات، اخبار نیمه واقعی و تهدیدهای مبهم، تصمیم گیری اقتصادی را فلج کند. این، شکلی از «جنگ ترکیبی» است؛ بدون هزینه نظامی، اما با اثرگذاری بالا.

در این بازی، نه تحریم جدیدی لازم است، نه حمله ای. کافی است سرمایه گذار نداند هفته بعد چه می شود، کافی است خانواده ها از آینده ناامن بترسند، کافی است دولت در اتخاذ تصمیم های اقتصادی مهم، بیش از حد محافظه کار شود. این همان قفل شدگی است که امروز در اقتصاد ایران دیده می شود؛ قفلی که نه با تورم یا کسری بودجه، بلکه با ابهام و ترس پنهان بسته شده است.

جنگ، جنگ چشم اندازها و انتظارات

است

آن چه پس از توقف درگیری ها در اقتصاد ایران شاهد آن بودیم، هس تيم، فرمز پوشی بازار سرمایه و کاهش شدید اعتماد به این بازار، تعدیل نیروها در مجموعه های اقتصادی، نکول تعهدات شرکت ها، کاهش سطح عملیات مالی شرکت ها تا حد گذران امور جاری، توقف سرمایه گذاری ها، افت سرمایه در گردش شرکت هاست. یک منشا اصلی این وضعیت، نه خرابی های ناشی از جنگ بلکه عامل مهم انتظارات است.

انتظاراتی که به هر دلیل در ابتدا از عبارت صرفاً توقف جنگ نشئت گرفت اما در ادامه تاکنون پاسخی در قبال این که وضعیت جنگی با استفاده از شواهد و قرائن اقتصادی تا کی ادامه خواهد یافت، نگرفته است. موضوعی که تحلیلگران راهبردی، امکان توضیح دادن آن را با استناد به واقعیات میدانی کاملاً دارند.

با توجه به این موضوع و همچنین جزئیات دیگر میدان، و نیز راهبرد دشمن مبنی بر ایجاد شرایط تعلیق و ابهام و قفل شدگی اقتصاد، باید گفت اقدام اصلی دولت در کوتاه ترین زمان ممکن، نه حمایت از بازار سرمایه (که در جای خود لازم است) و نه صرفاً بازسازی، بلکه ساختن چشم اندازی برای اقتصاد و فعالان اقتصادی است.

۳ راهبرد مهم دولت برای ایجاد چشم انداز اقتصادی

مجدد شا ک ری اقتصاد دان و پژوهشگر مالی به حکمرانی در این زمینه طی گفت و گو با تمام رخ مدیا «ضمن تأکید بر این نکته که در ماه های آتی، عمده تلاش دشمن شکستن مقاومت ایرانیان در سطوح مختلف برای پشتیبانی از کشور هستند، به راهبردهای اشاره کرده که خلاصه و اقتباسی از آن ها در سه محور در ادامه می آید:

۱- **حمایت از رشد اقتصادی با محوریت شرکت های بزرگ در آغاز:** آن چه در شرایط کنونی مهم است، جلوگیری از افت رشد اقتصاد کشور است و گام ضروری در این راستا، پر هیز شدیدا ز خرد کردن تولید (ترویج مدل های خرد تولید) و در نتیجه شروع حمایت در گام اول از شرکت های بزرگ است. تا به این وسیله نیروی محرک اولیه در سطح زنجیره های تولید در کشور فراهم شود. به این معنا که چرخش چرخ این تولید کنندگان، موجب به چرخش درآمدن چرخ قرار دادهای آن ها با شرکت های تابعه و کوچک خواهد شد.

۲- **استفاده از ابزارهای مناسب برای هدایت اعتبار:** در راستای راهبرد فوق، هدایت اعتبارات بانک مرکزی به صورت انتشار اوراق شرکتی و خرید آن توسط بانک ها، سیاستی انبساطی است که اولاً قابل اجرا به صورت چابک (دو هفته ای) نیز هست و ثانیاً به دلایل مختلف امکان کنترل آن در شرایط نوسان تقاضا در کشور نیز وجود دارد. برای همین تا حد ممکن می بایست از ایجاد خطوط اعتباری که این مزیت را ندارند، پر هیز شود. چنین راهبردی ضمن تقویت بنیادین شرکت های بزرگ که خوشبختانه در بورس نیز هستند، بورس را نیز با چشم انداز مثبتی روبه رو خواهد کرد و از هدر رفتن منابع در آن به صورت عام جلوگیری می شود. این اقدام می بایست توسط بانک مرکزی در برهه زمانی کوتاه مدت مثلاً سه ماهه دنبال شود.

۳- **ایجاد چشم انداز بلند مدت اقتصادی با استفاده از صنعت کاملاً بومی ساختمان:** در ضمن به کارگیری روش های کوتاه مدت، دولت می بایست برای تعریف چشم انداز بلند مدت اقتصادی بر ای سرمایه گذاران و فعالان اقتصادی برنامه ریزی کند. مهم ترین صنعت در این راستا صنعت ساختمان و مسکن است که فرصت اصلی آن، فقر شدید عرضه در

سال های اخیر بوده است. با این حال، نحوه اجرای این راهبرد ملاحظات جدی دارد. در این راستا دولت می بایست ضمن پر هیز شدید از مسکن سازی، به سمت عرضه گسترده زمین های حاکمیتی درون بافت شهر ها و هدف گذاری اعتباری برای وام خرید مسکن برای اقشار پایین دست (از طریق نظیر صندوق های ساخت مسکن) برود. این کار علاوه بر تاثیر گذاری بر نرخ بهره بازار آزاد و کاهش آن، موجب نقد شوندگی بازار مسکن (و در کنار آن زمینه سازی برای هدم نقدینگی در اقتصاد)، عرضه دارایی های سرمایه ای به طور هدفمند در اقتصاد و همچنین به راه افتادن زنجیره ای از صنایع در کنار ساخت مسکن خواهد شد. این راهبرد زمینه را برای تضمین سطحی از رشد اقتصادی تا ۱۰ سال می تواند فراهم کند.

باید توجه داشت که هر چقدر دولت بتواند در ایجاد چشم انداز های واقعی در اقتصاد موفق شود، بخشی از جنگ را که در این حوزه در جریان است، برده است. شرط اولیه در این زمینه، باور دولت و آمادگی راس دولت برای استفاده از طیف عظیمی از کار های نکرده در اقتصاد کلان است.

عملیات رسانه ای را باید جدی گرفت

علاوه بر اقدامات دولت برای ایجاد چشم انداز در اقتصاد و تنظیم انتظارات، دولت برای شکستن حالت انتظار کو دآور اقتصادی می بایست اقدامات دیگری در عرصه رسانه و اطلاع رسانی نیز به این شرح انجام دهد:

۱- **پاسخ فوری به شایعات:** در شرایط کنونی ضرورت استفاده از نهادهای اطلاع رسانی معمول و یا حتی ایجاد یک نهاد رسمی با خروجی ۲۴ ساعته که بتواند شایعات اقتصادی، امنیتی و سیاسی را بلافاصله پاسخ دهد، نه در قالب اطلاعیه های رسمی سنگین، بلکه به زبان ساده و در قالب پست، ویدئو یا پیامک احساس می شود.

۲- **اطلاع رسانی پیش دستانه در باره سناریوهای حساس:** علاوه بر دفع شایعات مطرح شده، اطلاع رسانی پیش دستانه در خصوص زمینه هایی که می توانند منشا شایعات آینده شوند نیز اهمیت دارد. مثلاً اگر امکان فعال شدن مکانیسم ماشه ولو ضعیف وجود دارد، بهتر است پیش از آن که دشمن خبر را به نفع خودش منتشر کند، خودمان آن را توضیح دهیم.

۳- **بازسازی اعتماد با داده های واقعی، ولو اندک:** هر نشانه ای از ثبات یا بهبود (مثلاً افزایش صادرات یا کاهش تورم نقطه ای)، باید سریع و قابل فهم برای مردم منتشر شود. در جنگ روانی، خبر خوب هم باید خوب گفته شود.

نقش مکمل فعالان اقتصادی در میدان

ادراک

با در نظر گرفتن جنگ ادراکی با هدف تعلیق اقتصاد، باید گفت اصناف و بنگاه ها نیز نقش ایفا می کنند. این نقش ها در راستای اقدامات کلان دولت تعریف می شود:

۱- **ایجاد یا استفاده یا تقویت زنجیره های داخلی تأمین و فروش:** در شرایط نا اطمینانی خارجی، بنگاه ها می توانند به جای اتکا به واردات از خارج یا فروش به بازار های ناپایدار، به تشکیل خوشه های تولید داخلی و نیز تعاونی های خرید با سایر فعالان در استان ها یا صنایع مکمل اقدام کنند. این موضوع به کاهش آسیب پذیری در برابر شوک های ارزی و تحریمی کمک می کند.

۲- **تجمیع و هم افزایی تولید بنگاه ها برای صادرات به همسایگان:** در شرایطی که بازار های رسمی تحت فشار هستند، فعالان اقتصادی محلی می توانند با بازیابی منطقه ای، صادرات خرد، نمایشگاه های مشترک مرزی و همکاری با اتاق های مشترک ایران – آسیای میانه / عراق / افغانستان راه های جایگزین در آمد زایی را فعال کنند. این راهکار برای صنایع خانگی که در هفته

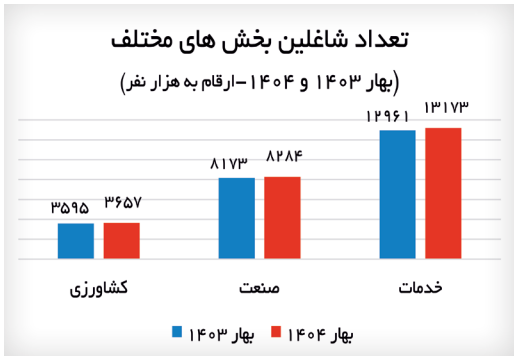
های اخیر با بحران تقاضا روبه رو شده اند می تواند کمک کننده باشد.

۳- **تشکیل جبهه هم صدا در برابر شایعات:** در مقابل شایعات و اخبار نگران کننده، تشکل های صنفی و فعالان اقتصادی می توانند با صدور بیانیه، گفت و گوهای رسانه ای و حضور در شبکه های اجتماعی، به افکار عمومی اطمینان دهند. وقتی بخش خصوصی سکوت کند، فضای رسانه ای را سوداگران و بدخواهان پر می کنند. در این راستا، بیانیه حمایتی ۳۵۰۰ فعال بازار سرمایه در واکنش به ادعای نخست وزیر اسرائیل در باره وضعیت بورس ایران اقدامی مثبت در روز های اخیر بود.

۴- **همکاری با نهادهای حمایتی برای حفظ اشتغال:** در شرایطی که حفظ نیروی کار مهم تر از همیشه است، تولید کنندگان می توانند با همکاری بانهاد هایی مانند کمیته امداد، بنیاد برکت، یا صندوق کار آفرینی به حفظ حداقلی نیروی کار در بنگاه های کوچک کمک کنند. این همکاری ها می تواند شامل وام، مشوق مالیاتی، باشبکه سازی فروش باشد.

۵- **ترویج خرید و مصرف تولید داخلی با مشارکت مردم:** فعالان اقتصادی و بازاریان می توانند کمپین های مردمی و مشوق هایی برای خرید محصولات ایرانی راه اندازی کنند. مثلاً ارائه تخفیف به کالاهای ایرانی یا برچسب «ساخت ایران – خرید هم میهن» در فروشگاه ها، از اقدامات ساده و مؤثر است. البته در این زمینه اقدام جدی در زمینه هایی نظیر ارتقای خدمات پس از فروش پشتوانه عملی برای این اقدام ترویجی خواهد بود. در مجموع باید گفت دشمن، در میدان بی صدای پسا جنگ، اقتصاد ایران را با سلاح شایعه و ترس هدف گرفته است. پاسخ به این جنگ، نه فقط باز سازی فیزیکی، که باز سازی اعتماد و ترسیم چشم انداز آینده است؛ کاری که از دولت، رسانه و بخش خصوصی، هر سه به صورت توأمان مطالبه می شود.

نیروی کار سر جای خود ماند؛ سهم بخش ها از اشتغال تغییر نکرد

در بهار امسال نسبت به مدت مشابه سال گذشته تقریباً ثابت مانده، به طوری که سهم بخش کشاورزی ۱۴/۶ درصد، صنعت ۳۳ درصد و خدمات ۵۲/۴ درصد بوده است. اما تعداد جمعیت شاغل در هر کدام از بخش ها به ترتیب در بخش کشاورزی ۶۱ هزار نفر، در بخش صنعت ۱۱۱ هزار نفر و در بخش خدمات ۲۱۱ هزار نفر رشد کرده است. با توجه به وقوع جنگ ۱۲ روزه در انتهای بهار امسال، به نظر می رسد این آمار ها تصویر کاملی از اثر جنگ بر اقتصاد نیست و در این راستا باید منتظر آمار های اشتغال و بیکاری در انتهای تابستان بود. (دنیای بورس به نقل از آمار های مرکز آمار ایران)

سهم بخش های اقتصادی از اشتغال نشان می دهد که نیروی کار کشور چگونه میان سه بخش اصلی اقتصادی یعنی خدمات، صنعت و کشاورزی توزیع شده است. در این میان، بخش خدمات بیشترین نقش را در جذب شاغلان ایفا می کند و سهم غالبی از بازار کار کشور را به خود اختصاص داده است. پس از آن، بخش صنعت قرار دارد که بخش قابل توجهی از جمعیت شاغل در آن فعالیت دارند. در نهایت، بخش کشاورزی در جایگاه سوم قرار می گیرد و سهم کمتری از اشتغال کشور را در اختیار دارد. با این اوصاف تازه ترین داده های مرکز آمار ایران نشان می دهد که ترکیب سهم هر یک از این بخش ها

خاندان محترم اسکوئی

حاج سعید محمودی اسکوئی، فرزانه افشار نژاد

مهندس محمد رضا محمودی اسکوئی، لیلی محمودی اسکوئی

در گذشت...

مرحوم مسعود محمودی اسکوئی

اندوهی سنگین و فقدانی عمیق است این ضایعه درناک را تسلیت عرض می نمایم. روحشان شاد

مهدی افشار نژاد، طلا صداقت، محمد صالح و یگانه افشار نژاد

۱۳۴۷۶۰

هواباقی
با کمال تأسف در گذشت همکار محترم
دکتر ابوالقاسم همتی حسینی
را به جامعه پزشکی و خانواده محترمشان تسلیت عرض نموده آموزش روح آن فقید سعید را از خداوند متعال مسئلت داریم.
سازمان نظام پزشکی مشهد
۱۳۹۶۰۵

هواباقی
با کمال تأسف در گذشت همکار محترم
دکتر صادق سمیعی
را به جامعه پزشکی و خانواده محترمشان تسلیت عرض نموده آموزش روح آن فقید سعید را از خداوند متعال مسئلت داریم.
سازمان نظام پزشکی مشهد
۱۳۹۶۰۵

خانواده محترم مروج
در گذشت مرحوم و مغفور
جناب آقای مهندس حسن مروج
را از صمیم قلب تسلیت عرض نموده علو درجات را برای آن عزیز سفر کرده از درگاه خداوند بزرگ مسالت داریم.
شرکت انبوه سازان هشتم
۱۳۹۶۰۵

دوست و همکار گرامی
جناب آقای دکتر فرهاد خدیوی زند
و خانواده محترم
درگذشت پدر بزرگوارتان استاد محترم
جناب آقای دکتر محمد مهدی خدیوی زند
که از اساتید پیشکسوت دانشگاه فردوسی مشهد و پیشگامان حوزه روانکاوی در کشور بودند را خدمت جنابعالی و تمامی اساتید دانشگاه و دانشجویان ایشان تسلیت عرض می کنیم.
برای شما شکیبایی و بردباری آرزو می کنیم و برای روح بزرگ ایشان آرامش و آسایش ابدی و مینوی آرزو داریم.
دکتر عبدالحسین رخسانی زاده – دکتر وصال معینی – دکتر مهران هیرادفر
دکتر ابوالفضل صدیق نژاد – دکتر محمد سادات شکوهی – دکتر محمد اله داد
دکتر بهرام جلیلی نقویان
۱۳۹۶۷۳